

सुप्रलातम् सुरेश प्रा. सृह 079-23226251 હાઇકુ

સલામી સવારની..

પૂંછ પટાવે, હાજીહા કરે તો કામના થાય છે, શિંગડાં ભરાવી સાચું કહે તો સામના થાય છે, ગામના, धामना, 'राम'ना એમને લાગે છે વ્હાલા! आ वागणा नेताओने निष्णातो नागना होय छे. (भा.श्री रघुराम राष्ट्रन ने तगेडी डाढो!) - સુબ્રમણ્યમ સ્વામી

मेयरश्री ! प्हेलां -मानसिङ गंहडी -तो साइ डरो! (पहेंसो संवट्ड)

બधा नेताने -आभ तो ४३२ छे -शाही स्वावनी... (शे पाप धोवायां ते -વકીલો જઇ આવ્યા!)

ચિંતન

अञ्जो प्रास्तं तु पुरुषं डर्मान्वेति स्वयंडूतम् । તસ્માતુ પુરુષો યત્નાદ્રર્મ સચિનુચાચ્છનેઃ ॥

આગમાં ફેંકાયેલ (ચિતા ઉપર રાખેલ) પુરુષની પાછળ એણે સ્વયં કરેલાં કર્મ અનુસરે છે, તેથી પુરુષ ધીરેધીરે ધર્મનો સંચય કરવો જોઈએ.

જીવનમાં ધર્મ-કર્મનું મહત્ત્વ છે. પરલોકમાં પણ ધર્મયુક્ત કર્મ સાથે આવે છે. અને કર્માનુસાર ફળ મળે

છે. તેથી દરેકે ધર્મયુક્ત કર્મો કરીને, એનો સંગ્રહ કરવો જોઈએ. જીવનભર આપણે કરેલાં કર્મો-સત્યપથનું આ-ચરણ કે ધર્માનુસાર કરેલા પુણ્ય કાર્યો જ આપણા ચિત્રગુપ્તના ચોપડામાં જમા થાય છે 'જે 'મુક્તિ' અને આત્માની 'પરમ શાંતિ' માટે મદદરુપ થાય છે.'

સત્સંગી જીવન અને સદાચારી જીવન માણસને 'આત્મોન્નતિ' માં મદદરુપ થાય છે.

સુવિચાર

- સ્પષ્ટ વ્યક્તિને જગત પણ જગ્યા આપી દે છે **એસ. ભ**ટ્ટાચાર્ચ
- મનની શક્તિની કોઈ મર્યાદા નથી સિવાય કે આપણે નક્કી કરીએ **નેપોલિયન હિલ**
- ધીરજ, સાતત્ય અને શ્રમ હોય તો સફળતા મળી નક્કી જ સમજો સ્વેટ મોર્ડન
- જે માણસ શ્રેષ્ઠ કરવાનો પ્રયાસ કરે છે તે કદી પણ નિષ્ફળ જતો નથી **નવનિત**
- ●ઈશ્વર તમારા માટે એ જ કરી શકે છે જે તે તમારા દ્વારા કરી શકે છે જેમ્સ એલન ● કાર્ય વાવો અને ટેવ લણો છો, તમે ટેવ વાવો અને ચારિત્ર્ય લણો છો,
- ચારિત્ર્ય વાવો અને તમે નિયતિ લણો છો ઓપરાહ વિન્નફે
- સારા થવા કરતાં માયાળુ થવાનું પસંદ કરો… તો આપોઆપ સાચા થઈ જશો સંત રોબિન
- આજનું ઔષધ : કાંદા ને વાટીને ત્રણ ચારવાર પાણીથી ધોઈને દહીં સાથે ખાવાથી ઝાડામાં પડતું લોહી બંધ થાય છે (સંકલન : દિપક વી. આસરા)

બોધકથા

આજે મોટા મોટા કલાકારો સરકાર પ્રચારમાં ઉપયોગ કરે - પ્રવાસમાં ઉપયોગ કરે - તેનો ખૂબ લાભ ઉઠાવે સામે એવા કલાકાર પણ 'કર માફી' જેવા લાભ લે અને બે નંબરી નાણાંના કાળા ધંધા કરે, સરકાર એનો વાળ વાંકો ન કરી શકે! આવા કલાકારને ન ઓળખ્યા તો કુછ નહીં સમજ્યા!! કુછ દિન તો ગુજારો - સમજને મેં!! એક કંપની પ્રોડક્ટ બજારમાં મૂકવાની હતી. પોતાના બધા એમ.આર. 'માર્કેટીંગ પ્રતિનિધિ'ની મિટીંગ બોલાવી તેમને સમજ આપવાની હતી. ગ્રાહકો સાથે વાર્તાલાપ-વર્તન અને પ્રોડકશનના ફાયદા ઉપયોગ સમજાવવાના હતા!

મોટા એ.સી. હોલમાં નાસ્તા-જમણ-આઈસ્ક્રીમ સાથેની મિટીંગ હતી. એમાં કંપનીનો માનીતો-અનુભવી-જૂનો એમ.આર. આવ્યો નો'તો. દસ મિનિટ તેની રાહ જોવામાં ડાયરેકટર ખોટા ધાંધાધૂંસા કર્યા... પછી મિટીંગ શરુ કરી... એ એમ.આર.નું નામ ચમનલાલ હતું. પંદર મિનિટ પછી આવ્યો - ને પાછલી ખૂરશીમાં લાંબા પગ કરી સૂઈ ગયો! ડાયરેકટર ગુસ્સે થયા. પૂછ્યું તમે અહીં સૂવા આવ્યા છો? વિવાદ થયો - ચમને તો ગુસ્સામાં કહી દીધું - નાળિયેરની કાચલીમાં પાણી લઈ ડૂબી મરો.'

નિયામક મિટીંગ છોડી એમ.ડી. પાસે ચમનને લઈ ગયા - વાત કરી એમ.ડી. સાથે પણ ઉગ્ર વિવાદ થયો. ચમન કહે તમે પણ મીંઢી - આવળ તો જુલાઈ લઈ સૂઈ જાવ ! કહી નિકળી ગયો.. નિયામક કહે એને રૂખસદ આપી ઘો! એમ.ડી.એ વેંચાણનો અને ચમનની પ્રગતિનો સામે લટકતો ગ્રાફ બતાવ્યો. તેને કારણે કંપની નફામાં હતી... એમ.ડી. કહે તમે હનુમાનજી જાવ ત્યારે તમારા માટે કાચલીને મારા માટે જુલાબ લેતા આવજો...

પ્રજાકીય પ્રશ્નો પરત્વે ન્યાયપાલિકાની સક્રિયતા સરાહનીય

અદાલત સંસદ અને ધારાસભાઓ પ્રતિનિધિઓ તરીકે ચૂંટાતા હોય છે, ઉપરાંત કેન્દ્ર અને રાજય સરાકરોને એટલે આવી રોજની દાદાગીરી સર્વાશ્લેષી સર્વેક્ષણ હાથ ધરવામાં ભોજન આપવાનો આદેશ આપ્યો રાજયો દ્વારા જરુરી પગલાં લેવામાં લબાડધક્કે લેતી હોય એવું સહન કરવાની ક્ષમતા ગુમાવી બેસે વાતાવરણ સરજાયું છે. અને ન્યાયપાલિકાની પાંખો કાપવા ન્યાયપાલિકા સાથે જ રહેવાનું પસંદ એનો સરખો અમલ નહીં કરનાર કરવામાં આવે એવો આદેશ જારી ન્યાયપાલિકાની આ 'પ્રો-એક્ટિવ' માટેના સંવૈધાનિક રસ્તાઓ વૃત્તિ સામે પ્રશ્નાર્થો પણ સરજાતા વિચારવા મજબૂર બને. જો કે રહ્યા છે, પણ સરવાળે એનો જ હાથ અત્યાર સુધી કોઈ રાજનેતાએ રાહતના મુદ્દે કેન્દ્ર અને રાજયોનો નીમવાનો હુકમ કર્યો છે. રાજય શકવર્તી પગલું ભર્યું છે. આટલી કડક અધ્ધર રહ્યો છે. પ્રજામાં પણ ન્યાયપાલિકાને પડકારવાની આવી ન્યાયપાલિકા વિશે સદ્ભાવ પ્રવર્તે નૈતિક તાકાત દાખવી નથી તે છે. બલકે રાજકારણ જેમ જેમ હકીકત નજર અંદાજ કરી શકાય એની નૈતિક ઊંચાઈ ગુમાવતું જાય એમ નથી. કયારેક રાષ્ટ્રપતિ પ્રણવ ઊધડો લઈ સુપ્રીમ કોર્ટે વધુ એક સરકારોની કડક શબ્દોમાં ઝાટકણી છે તેમ તેમ ન્યાયપાલિકા વિશેની મુખરજીને ન્યાયપાલિકાને આસ્થા વધતી જાય છે. કદાચ એક મર્યાદામાં રહેવાની ટકોર કરેલી, તબક્કો એવો પણ આવી શકે કે તેનું સ્મરણ જરુર થઈ આવે. પરંતુ પાક વીમાની ચુકવણીમાં સરકાર દ્વારા ફાળવીને સામાજિક ન્યાયને બારીની જેમ ખૂંચતી હોય એમ પણ બને. પરંતુ સતત અપમાનિત થતા આખરે તો ન્યાયપાલિકા ચાલતીલાલિયાવાડીસામેસુપ્રીમકોર્ટે બહાર ફંગોળી દીધો છે. પોતાનાં અદાલતનીઅવમાનનાનીબીકેનેતાઓ રાજકારણીઓ ભેગા મળીને બંધારણીય જોગવાઈઓની ઉપેક્ષા ખેડૂતોને વળતર ચૂકવવાનો આદેશ વખાણ કરતી અબજો રૂપિયાની ચૂપચાપનીચી મૂંડીએન્યાયપાલિકાના

છે લ્લા ઘણા વખતથી હિંમત કરી બેસે. આખરે એ પ્રજાના ઉદાસીનતાના મુદ્દે જ ટકોર કરતી વિસ્તારોમાં ઉનાળાની રજાઓ કરે એમાં શંકાને સ્થાન નથી.

રહી છે, તેથી આજની તારીખે દરમિયાન પણ બાળકોને મધ્યાહન આવે તો પ્રજા સરકાર કરતાં છે. ખાદ્ય સુરક્ષા કાયદો કરી લઈ રાજય સરકારોને યોજનાના કરીને પ્રજાને ખાદ્ય સુરક્ષા કાયદાનો દુષ્કાળગ્રસ્ત રાજયોમાં અમલીકરણ માટે ફૂડ કમિશનરો પૂરેપૂરો લાભ મળી રહે, તે દિશામાં

તંત્રીસ્થાનેથી...

વખત ન્યાયપાલિકા પ્રત્યેની પ્રજાકીય કાઢતાં સુપ્રીમ કોર્ટે નિરીક્ષણ કર્યું છે શ્રદ્ધાને સંકોરી છે. પાક નિષ્ફળ જતાં કે કેન્દ્ર સરકારે જરુરી ભંડોળ નહીં ન્યાયપાલિકા સામે મોરચો માંડવાની કે પ્રજા પ્રત્યે ચૂંટાયેલી સરકારની આપ્યો છે. એ જ રીતે દુકાળગ્રસ્ત જાહેર ખબરો છપાવતી અને વિદેશ ઠપકા સાંભળતા રહે છે.

પ્રવાસોમાં ધૂમ ખર્ચ કરતી કેન્દ્ર સરકાર માટે ઉત્તરાખંડની રાજકીય ઉઠાપટક પછી સુપ્રીમ કોર્ટનો આ વધુ એક તમાચો છે. કેન્દ્ર સરકાર અને આવે અને એની સુપ્રીમ કોર્ટને જાણ ટકોર પછી પણ કેન્દ્રની ઊંઘ નહીં ઊઠે તો સુપ્રીમ કોર્ટ વધુ પ્રો.એક્ટિવ બનશે એમા શંકાને સ્થાન નથી. કયારેક તો નબળા પડી ગયેલા વિપક્ષન વિકલ્પ બની રહી હોય તેવો પાઠ ભજવી રહેલી ન્યાયપાલિકા કેન્દ્રને આંખનાં કણીની

इड्या अने हेवाला माटे नवो डायहो अमसमां आवशे

એક તરફ અમુક જુના કાયદાની હાલના પ્રવર્તમાન સમયમાં કયારેય જરૂર પડતી નથી તેવા ૭૦૦ થી વધુ કાયદાઓ સરકાર દ્વારા રદ કરવા ઠરાવો કરવા પડે છે ત્યારે માલ્યા જેવા કેટલાય લોકો હજારો-કરોડોની લોન લઈ વિદેશ ભાગી જાય તેના નાણા પરત લાવવા કોઈ કાયદો અમલમાં નથી. સામાન્ય નાગરિક રોજ બરોજના વ્યવહારમાં કયાંય ભલથી કાયદાનો ભંગ કરે તો કોર્ટ કેસોમાં વર્ષો સુધી ઉલજે છે. સરકાર પાસે નાદારીનો કાયદો અધુરો જણાય છે. નોન પર્ફોમીંગ એસેસ્ટસએ બેન્કોની ચારથી પાંચ કરોડ રૂપિયાની થવા જાય છે જે વસુલ કરવા કોઈ નક્કર કાયદા પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિમાં બેન્કોને મદદ કરે તેમ નથી. રાષ્ટ્રીય કૃત બેન્કોના નાણા દલા તલવાડીના રીંગણાની જેમ લોકોને આપે રાખ્યા છે. જામીનદાર તથા મિલ્કતો ના મોરગેજ કરાર સીવાયની આ લોનો વસુલ કરવી એ બેન્કો માટે લોઢાના ચણા ચાવવા જેવું મુશ્કેલ છે.

નવો સરાફી ધારો તાજેતરમાં લોકસભામાં સરકારે બહુમતીથી પસાર કર્યો તેની અમલવારી ત્યારે જ થાય જયારે તે રાજયસભામાંથી પણ બહુમતીથી પસાર થઈ રાષ્ટ્રપતિની

બોફોર્સ કાંડના કટકીબાજોને પણ હજુ સરકાર ઝડપી શકી નથી અને નાણા પરત લાવી શકી નથી જે ૬૪ કરોડ રૂપિયાનો ચુનો દેશને લાગેલ છે તે સમયે સરક્ષણ સોદામાં વચેટીયાની ભૂમીકા ના હોવી જોઈએ તેવો કાયદો પસાર કર્યા છતાં કોગ્રેડ હેરોલ્ડ સોદામાં કરોડોની કટકી કરી જેના નણા પણ પરત લાવી શકાયા નથી.

ઈન્વોલ્વન્સી એન્ડ બેન્ક સીસી (ફડચો અને દેવાળુ) કોડ લોકસભામાં પસાર થયા બાદ હાલ રાજય સભામાં મંજુરીની રાહ જોતો પડયો છે.

ભારતમાં કોઈ કંપનીને ફડચામાં લઈ જવી હોય તો જુદા જુદા ૧૧ કાયદાના ચક્રવ્યુહમાંથી પસાર થવું પડતું હતું જે પ્રક્રિયા લાંબી અને ઝટીલ હતી, કંપનીનીના હોદ્દેદારો કરતા લેણદારોને આ પ્રક્રિયાથી ઘણું મોટું નાણાકીય નુકશાન સહન કરવું પડતું હતું. આ તમામ કાયદામાં સુધારો લાવી એકરૂપ નવા સરળ કાયદા ઘડાયા છે જેમાં પૈસા હોવા છતાં પોતાની ઈચ્છાથી દેવાળી બનવું હવે અધરૂં પડશે. આ કાયદો નાદારી અને ફડચા માટે લાવવામાં આવશે જે ઘોડા છુટ્યા બાદ તબેલાને તાળા જેવો ઘાટ થશે. વિશ્વ બેન્કે ભારતને ૧૩૬ માં ઠોઠ ક્રમ આપેલ છે. ભારતમાં ધંધો કરવો સરળ નથી તેમ કંપની બંધ કરી ફડચામાં

લઈ જવી એ અતિ કઢીન અને ઝટીલ છે. કાયદાના ચક્રવ્યુહમાંથી નિકળી જતા બેન્કો નાણા કે વ્યાજ વસુલ કરી શકતી નથી. ખોટ કરતી, માંદિ કંપનીઓને લાંચ લઈ મોટી લોનો તથા રીસાઈકલીંગ લોનો આપવી એ બેન્કો માટે વધુ સરળ હતું. લે વાણીયા તારાને તારા જેવો ઘાટ ઉદ્યોગપતિઓ ઘડતા અને મસમોટું વ્યાજ તથા લોન ભરવામાં વર્ષો કાઢી દેવાળુ કરતા અને પેઢીઓ, કંપનીઓ વધુને વધુ માંદિ બનાવી દેતા પોતે જલસા કરતા.

પૈસા હોવા છતા પણ દેવાળુ કાઢી બેન્કોના નાણા ડુબાડવાનો પ્રયત્ન માલ્યા જેવા લોકો દ્વારા કરાઈ ચારથી પાંચ લાખ કરોડ જેટલા નાણા દેશના ડુબાડેલ છે જે વીલફ્લ ડિફોલ્ટર્સના

રૂપાળા નામે બજારમાં ઓળખાતા અને લોન દ્વારા મેળવેલ કરોડો રૂપિયા વિદેશમાં ખોટી કંપની ખોલી અથવા ભાગીદારી બતાવી રોકાણ કરી પોતે વિદેશ જઈ સલામત બની જતા. આવા નાણા અને આવા લોકોને પરત દેશમાં લાવવા વિદેશી બેન્કો તથા વિદેશ સાથે નવી વેપારનિતિ અંગે સંધી કરવી પડશે જેમાં ઘણો સમય જશે જે નાણા પરત લાવવા એ કાળા નાણા પરત લાવવા બરાબર છે. સામેનો દેશ આવી સંઘી કરવા સંમત છે કે નહી તેના ઉપર બધો આધાર છે. દુનિયામાં આવા વિલફલ ડિફોલ્ટર્સની સંખ્યા ઘણી મોટી છે કદાચ ભવિષ્યમાં આવા લોકો નાણા પ્રધાન કે વિદેશ પ્રધાન થઈ ભારત ઉપર રાજ કરે તો

નવાઈ નહી.

લીચેસ્ટીન, સ્વીસ બેન્કો તથા પનામા પેપર્સમાં રાજનેતાઓ અને ઉદ્યોગપતિઓની સાંઠગાંઠ ખુલ્લી પડી છે. નવા કાયદામાં વિલફલ ડિફોલ્ટર્સનો વિદેશની સંપતિ જપ્ત કરવાનો ભારત સરકારને અધિકાર હશે. આવી સંધી થાય તો કંપનીના લેણદારો, સપ્લાયરો, કર્મચારીઓના પગાર, ભથ્થા, પેન્શન, બોનસ જેવી રકમ છુટી થશે જેના માટે નવા કાયદામાં જોગવાઈ કરવી પડશે તેથી નવા કાયદા મુજબ ઉદ્યોગપતિઓને લોન લેવી મુશ્કેલ પડશે જેના કારણે વિકાસનું એન્જીન અટવાશે પરંતુ વિલફલ ડિફોલ્ટર્સ નવા નહી પાકે તે નક્કી વાત છે અને દેશના નાણા સાચા અર્થમાં વિકાસમાં વપરાશે.

ભાજપા કૉંગ્રેસને પંથે

ગુજરાતમાં પાટીદાર આંદોલન ટાઢું પાડવા માટે કથિત ઉજળિયાત વર્ગને ૧૦૮કા આર્થિક અનામતથી રીઝવવાની કોશિશ પછી જૈનસમાજના નવા પ્રદેશપ્રમુખ અને આનંદીબહેન પટેલના વડપણવાળી સરકારના કેંબિનેટ પ્રધાન વિજય રૂપાણીએ જૈનકાર્ડ ખેલી એમના પોતાના સમાજને લઘુમતીનો દરજ્જો અપાવવાનો આદેશ મુખ્યમંત્રી કને કરાવ્યાનું અખાત્રીજ પહેલાં જ જાહેર કર્યું છે. હવે સરકારના નવા નિર્ણયોની જાહેરાત મુખ્યમંત્રી શ્રીમતી આનંદીબહેન કે સરકારના સત્તાવાર પ્રવક્તા એવા કૅબિનેટ પ્રધાન નીતિન પટેલને બદલે પ્રદેશ ભાજપના પ્રમુખ રૂપાણી જ કરવા માંડ્યા છે. ચર્ચા એવી છે કે આનંદીબહેનના અનુગામી તરીકે રાજકોટકર રૂપાણીને પલોટવામાં આવી રહ્યા હોવાથી મડાગાંઠો ઉકેલવાનો યશ એમને મળે. એટલા સાર્જ સરકારી નિર્ણયોની ઘોષણા પણ એમના મુખે જ કરવામાં આવે એવું ગોઠવાયું છે. ઉત્તર પ્રદેશ વિધાનસભાની ચૂંટણી જીતાડીને રાષ્ટ્રીય અધ્યક્ષ અમિત શાહ સ્વ-રાજ્યમાં પાછા ફરે અને ગાંધીનગરની ગાદી સંભાળી લે એવું ય બને. 'ભરત' રૂપાણી 'રામ' અમિત શાહ માટે કે પછી પોતાના જૈન સમાજ માટે આવું ગોઠવતા લાગે છે.

આસામ વિધાનસભાની ચૂંટણી જીતવાનો યશ પણ અમિતભાઈના ખાતામાં નોંધવામાં આવે અને ઉત્તર પ્રદેશમાં વિજય પતાકા લહેરાય તો દિલ્હીશ્વર નરેન્દ્ર મોદી રીઝીને ગુજરાત અમિત શાહને હવાલે કરે એવાં રાજકીય ગણિત મૂકાય છે. એના વિકલ્પે રૂપાણીનો ગાદીશ્વર થવાનો થનગનાટ ઓછો નથી, છતાં એમના મુખે તો હજી ઘોષણાઓ એવી વહેતી થાય છે કે આગામી વિધાનસભાની ચૂંટણી શ્રીમતી આનંદીબહેનના નેતૃત્વમાં જ લડાવાની છે. નેતૃત્વનો અર્થ કે અર્થઘટનનો ફોડ પડાતો નથી

એટલે એવું પણ બને કે ચૂંટણીપ્રચાર સમિતિનું વડપણ શ્રીમતી પટેલને 🕻 સોંપાય અને પછીથી ગાંધીનગરની ગાદી માટેના વરરાજા અમિત શાહ કે વિજય રૂપાણીને ઠરાવીને બહેન 🖸 દિલ્હીની વાટ પકડે. હવે ગુજરાત ઇલેક્શન મોડમાં આવી જ ગયું છે. ભલે ચૂંટણી ડિસેમ્બર-૨૦૧૭માં 💍 યોજાવાની હોય, રાષ્ટ્રીય અધ્યક્ષ શાહની ગુજરાત મુલાકાતો પણ વધી 🦰 ગઈ છે એટલું જ નહીં, એનો ઉત્સવ પણ મનાવાય છે. સરકારી અધિકારીઓની બદલીઓ પણ

ચૂંટણીલક્ષી આયોજનોને ધ્યાનમાં રાખીને જ કરવામાં આવી રહી છે. મુખ્યમંત્રી એકાએક ઉદાર હાથે બઢતીઓ આપવા ઉપરાંત હજારો કરોડો રૂપિયાના ચેકની વહેંચણીના જલસા પણ કરવા માંડ્યાં છે. નવાઈ તો એ વાતની છે કે દિલ્હી જઈને મીડિયાને ઉદારપણે પોતાની રાજકીય નિવૃત્તિની જાહેરાત કરતી મુલાકાતો આપનાર આનંદીબહેન એકાએક સરકારી કાર્યક્રમોમાં સક્રિય થઈ ગયાં છે.

મે-૨૦૧૪ની લોકસભાની ચૂંટણી જીતવાના વ્યૂહના ભાગરૂપે કોંગ્રેસના વર્તમાન ઉપાધ્યક્ષ અને ઉજ્જવળ ભાવિના કાયમી આકાંક્ષી રાહુલ ગાંધીએ જૈનોના પ્રતિનિધિમંડળને જાન્યુઆરી-૨૦૧૪માં મુલાકાત આપ્યા પછી થોડા જ દિવસોમાં જૈનોને લઘુમતી દરજ્જો આપવાની જોગવાઈ કરતું જાહેરનામું બહાર પડાવ્યું હતું. એ વેળા ભાજપની માતૃસંસ્થા રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘ (આરએસએસ) અને સહોદર વિશ્વ હિંદુ પરિષદે એને ''સમગ્ર દેશ સાથે દગારૂપ અને માત્ર રાજકારણથી પ્રેરિત જ નહીં, સમાજને તોડવાના પ્રયાસરૂપ'' ગણાવીને તેનો વિરોધ કર્યો હતો. સંઘના મુખપત્ર

અને ભાજપ માટેના આસ્થાસ્થાન 'પાંચજન્ય'માં સંઘના સરકાર્યવાહ ભૈયાજી જોશીનાં જૈનોને લઘુમતી જાહેર કરવાના વિરોધનાં નિવેદનો જ નહીં, લઘુમતીવાદની સંકલ્પનાના વિરોધની ભૂમિકા સાથેનાં નિવેદનો અને લેખો પણ પ્રગટ કરવામાં આવ્યા હતા. હકીકતમાં ૨૭ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૪ના રોજ બહાર પડાયેલા જાહેરનામાથી ભારત સરકારે જૈનોને લઘુમતીઓની શ્રેણીમાં આવતા મુસ્લિમો, ખ્રિસ્તીઓ, શીખો, બૌદ્ધો અને પારસીઓની સાથે મૂક્યા; ત્યારે પણ ઉત્તર પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, છત્તીસગઢ અને રાજસ્થાનમાં જૈનોને લઘુમતીનો દરજ્જો પ્રાપ્ત હતો. એ વખતે સંઘ-વિહિંપ-ભાજપ જૈનોને હિંદુ સમાજમાંથી તોડીને લઘુમતી દરજ્જો આપવાની વિરુદ્ધ હોવા છતાં ભાજપશાસિત કોઈ રાજ્યમાં જૈનોને અપાયેલા લઘુમતીના દરજ્જાને સમાપ્ત કરવાનું પસંદ કરાયું નહોતું!

ગુજરાતમાં તો જૈન આચાર્ય-ભગવંતો અને સ્વયં નરેન્દ્ર મોદી સરકાર જૈનોને લઘુમતીનો દરજ્જો આપવાની વિરુદ્ધ હતી એટલે કોબા ખાતે જૈન

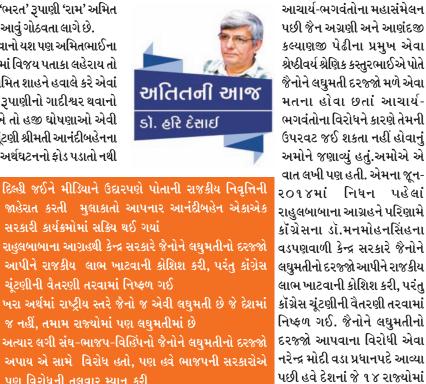
ડૉ. હિર દેસાઈ

સરકારી કાર્યક્રમોમાં સક્રિય થઈ ગયાં

ચૂંટણીની વૈતરણી તરવામાં નિષ્ફળ ગઈ

પણ વિરોધની તલવાર મ્યાન કરી

જ નહીં, તમામ રાજ્યોમાં પણ લઘુમતીમાં છે

જૈનોને લઘુમતીનો દરજ્જો આપવામાં

આવ્યો છે, તેમાં મોદીનું ગૃહરાજ્ય ગુજરાત પણ છેલ્લે છેલ્લે જોડાયું છે. ૯૯ ટકા આચાર્ય-ભગવંતો જૈનોને લઘુમતીમાં મૂકવાના વિરોધી હતા. એ જ જૈન સમાજના આચાર્ય-ભગવંતોએ પાલિતાણામાં બેઠક યોજીને હવે લઘુમતીનો દરજ્જો અપાયો જ છે તો જેણે એનો લાભ લેવો હોય તે લઈ શકે, એવો ઉદારમત સ્વીકાર્યો હોવાનું લઘુમતીના દરજ્જાની વિરુદ્ધ પંન્યાસ મહારાજા ચંદ્રશેખર વિજયજી મહારાજ (સ્વ.)ના વડપણ હેઠળ ઝુંબેશ ચલાવતાં વિનિયોગ પરિવાર સહિતનાં જૈન સંગઠનોના અગ્રણી ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ અતુલ શાહે પણ જણાવ્યું હતું. 'સિંહ ભૂખ્યો રહે પણ ઘાસ ખાય નહીં' એવા શબ્દોમાં જૈનોને લઘુમતી દરજ્જો મળે એનો વિરોધ કરનાર શાહ હવે મન મનાવી લે છે કે ચાલો, જૈનોનો ધર્મ અલગ છે એટલું સરકાર સ્વીકારે છે એનો સંતોષ છે. બાકી શિક્ષણ સંસ્થાઓ અને ધાર્મિક સ્થળો તથા ટ્રસ્ટોની કામગીરીમાં સરકારી દખલ નહીં થાય એ આવકાર્ય લેખાશે. જૈનોમાં પણ આર્થિક રીતે પછાત હશે એમને લઘુમતીના દરજ્જાથી

અનુસંધાન પાના નં. ૫ પર

આપણા વર્તન વ્યવહારમાં જ મા માટેનો આદર અને અહોભાવ રોજબરોજના વર્તન અને વ્યવહારમાં અભિવ્યક્ત કરીએ તે જ મા પ્રત્યેનો આપણો સાચો પ્રેમ

મા એટલે દેહમાં સાકાર થયેલો નિરાકાર, मा એટલે संध्याએ ઉગતો सूर्य અને *અમાસે ખિલતો ચંદ્ર* मा, એટલે બારમાસી इंपणे इंपणे व्हास छगाऽतुं લીલુછમ્મ વ્રક્ષ. મા, એક કવિતા, એક સંહિતા

- સુચિતા કપૂર મા વિષે પુસ્તકો ભરી ભરીને લખાયું છે 'મા' એ અભિવ્યક્તિ કરતાંય વિશેષ અનુભૂતિનો વિષય છે. ઉનાળાની આ આગઝરતી ગરમીમાં ઠંડો અને શીતળ અહેસાસ એટલા 'મા'! ગયા અઠવાડિયે 'મધર્સ ડે' નિમિત્તે અનેક મેસેજીસ્ તેમજ મા સાથેના DP પોતાના પ્રોફાઈલમાં મૂકીને 'મા' પ્રત્યેની કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવાના પ્રયાસો વોટ્સઅપ અને ફૅસબુક પર મોટા પ્રમાણમાં થયા. ત્યારબાદ થોડા-ઘણા મેસેજીસ કટાક્ષરુપે પણ પ્રસિદ્ધ થયા જેમ કે 'મા'નો DP સેટ કરવા કરતાં મા સાથે બેસીને થોડો સમય વિતાવ્યો હોત તો વધુ સારું થાત!' કે 'માતૃભક્તોનો જે જુવાળ પ્રગટ્યો છે તે જોઈને લાગે છે કે હવે કોઈ 'મા' વૃદ્ધાશ્રમનું પગથિયું નહિ ચડે!' આ બધા જ મેસેજીસ અલગ અલગ હોવા છતાં તેમાં રહેલો ભાવ લગભગ એકસમાન હતો અને એ હતો 'મા' માટેની લાગણી! સમય બદલાયો, આપણે મોર્ડન થયા અને આ 'મા' નામના આપણા વિશ્વમાં પણ પરિવર્તન આવ્યું. માતાઓ working women બની, મોર્ડન કપડાં પહેરતી, figure મેઈન્ટેઈન કરતી બની. પોતાના સ્ટ્રેચ માર્કસ પ્રત્યે, પોતાના શરીર પ્રત્યે અને પોતાના મોજશોખ વિષે પણ વિચારતી થઈ. જો કે, આ બધા જ સકારાત્મક એટલે કે પોઝીટીવ ફેરફારો છે એ આપણે સૌ જાણીએ છીએ તેમજ માનીએ પણ છીએ.

સ્ત્રીએ આજે જે સ્થાને પહોંચી છે એ પ્રકારની 'મા' બનવા માટે તેણે ઘણી લાંબી સફર ખેડી છે, અનેક તકલીફો વેઠી છે, અનેક અત્યાચારો સહ્યા છે. સમાજ અને પુરુષોની મદદ હશે પણ સ્ત્રીઓએ પોતાની જાતને વિકસાવવા માટેની આ તકો જાતે ઊભી કરી છે. પણ આ તમામ બાબતો છતાં આજે પણ આંખ બંધ કરીએ અને જે 'મા'નું ચિત્ર ઉપસી આવે તેમાં કોઈ ખાસ ફેર નથી પડ્યો. સમય, સંજોગો અનુસાર સગવડોભર્યું બનેલું 'મા'નું જીવન તો આજે પણ પોતાના બાળકની આસપાસ જ વીંટળાયેલું છે. 'મા' ખોટા ભાષણો નથી આપતી અને કોઈ ખોટી ચર્ચામાં પણ નથી પડતી પણ એનું કામ અને એની કાળજી એના વ્યક્તિત્વને તેમજ તેના બાળકના વ્યક્તિત્વને પણ વિકસાવવામાં ખૂબ મોટો ફાળો ધરાવે છે. ઘરમાં બધા કામ બંધાવેલા હોવા છતાં પોતાના સંતાનોનું કામ કરવામાં તેને એક અદ્ભૂત પ્રકારનો આનંદ આવે છે. ગમે તેટલી Career oriented

માતા હોય તો પણ બાળકને સાજુ-માદું થાય ત્યારે, પ્રોત્સાહિત કરવા માટે સ્કૂલમાં જવાની જરુર જણાય ત્યારે કે પેરેન્ટ-ટીચર્સ મીટીંગમાં હાજર રહેવામાં તે કયારેય ચૂકતી નથી. 'મા' બિચારી ન જ હોઈ શકે અને એ માટેના પ્રયત્નો ખુદ સ્ત્રીએ પોતે જાતે જ કરેલા છે. મોર્ડન 'મા' લાગણીની દેષ્ટિએ કયાંક કોઈથી ઊતરતી ન હોવા છતાં આપણા બધાના મનમાં 'મા'ની એક છબિ જે કંડારાયેલી છે તે આજે પણ સાડીમાં સજ્જ, જાતે રસોઈ બનાવતી, પોતાના હાથે જમાડતી, શર્ટના બટન ટાંકી આપતી અને દીકરીના ફ્રોકમાં કે મહેંદીમાં પોતે જાતે ડિઝાઈનર બનતી 'મા' જ છે.

પુરુષોએ આજે સ્ત્રીનો હાથ પકડીને તેને પોતાની સાથી-મિત્ર તરીકે આવકારી છે. બાળકના આગમન પૂર્વેથી લઈને તે શાળાએ જતું થાય ત્યાં સુધીની તમામ સફર દરમિયાન પુરુષ 'પિતા' તરીકે પહેલાં કરતાં વધુ જાગૃત બનીને સહભાગી બન્યો છે. સ્ત્રી અને પુરુષ બંને કામ કરતા હોય અથવા સ્ત્રી કામ કરવા બહાર ન જતી હોય છતાં તેના ઘરના કામને પણ એટલું જ મહત્ત્વ આપવાની બાબતમાં આજે ખાસ્સી જાગૃતિ આવી છે. પણ આ તમામની વચ્ચે 'મા' તરીકે વાત્સલ્યની મૂર્તિ સમાન રહેલી સ્ત્રી સાસુ બનતાંની સાથે જ પોતાની સરખામણી આપનાર પુત્રવધૂ સાથે કરવા લાગે છે અને પોતાના પુત્રને કયારેય કોઈ કામ ન કરાવનાર 'મા' પુત્રવધૂના કામમાં મદદ કરતા પુત્રના આ નવા સ્વરુપને જીરવી શકતી નથી. જો કે, સ્ત્રીઓ ખૂબ વિશાળ હૃદય ધરાવતી હોવાથી આમાં પણ અપવાદરુપ ઉદાહરણો ચોક્કસપણે

મળી આવે છે. પણ છતાં જો આ પ્રકારના બદલાવને પૂરેપૂરો ન્યાય આપવો હોય તો પરિવર્તન પુરુષે કરવું પડશે. આપણી આસપાસ રહેતા તમામ વડીલ પુરુષો કે જેઓ નિવૃત્ત થઈને ઘરકામમાં પત્ની તેમ જ પુત્રવધૂને કામમાં મદદ કરતા હશે તે ઘરમાં આ પ્રકારના સંઘર્ષો ઓછા જોવા મળતા હશે. સ્વતંત્ર રહેતા પતિ-પત્ની ઘરના, બહારના કે અન્ય કામકાજમાં

વ્યસ્ત હોય ત્યારે તેમની મદદ માટે સાસુ-સસરા કોઈ પણ જાતનો ઉપકાર જતાવ્યા વિના બાળકોના કામમાં મદદરુપ બને તો સમાજનું ચિત્ર બદલાઈ શકે. 'મા' કયારેય રિટાયર્ડ એટલે નથી થતી કારણ કે એ પોતાના બાળકના મોટા થયા પછી પણ તેની સંવેદનાઓથી અને જવાબદારીઓથી મુક્ત થઈ શકતી નથી. પોતાના સંતાનોને અને પૌત્ર-પૌત્રીઓને ઉછેરવામાં, તેમનું જતન કરવામાં એક અદ્ભૂત પ્રકારનો આનંદ અનુભવતી જોવા મળે છે!

સોટી લઈને મારતી 'મા' હોય કે રાતભર જાગીને બાળકોના assignments માં મદદ કરવા માટે જાગતી મા હોય, પોતાના હાથે સુખડી બનાવીને ખવડાવતી મા હોય કે બાળકો માટે કલાસિસમાં જઈને પણ ચાઈનીઝ અને મેક્સિકન રસોઈ શીખતી મા હોય કે કુકરી કલાસીસમાં જઈને પેસ્ટ્રીસ અને ડેઝર્ટ્સ બનાવતી મા હોય તેની બાળક માટેની લાગણી આજે પણ એટલી જ અકબંધ જળવાયેલી છે. 'મધર્સ ડે' ના સેલિબ્રેશનની આપણે શું જરુર? આપણા વર્તન વ્યવહારમાં જ મા માટેનો આદર અને અહોભાવ રોજબરોજના વર્તન અને વ્યવહારમાં અભિવ્યક્ત કરીએ તે જ મા પ્રત્યેનો આપણો સાચો પ્રેમ. અને 'મા' એટલે સાસુમા પણ અને સાસુમા એટલે પુરુષ અને સ્ત્રી બંનેના સાસુમા! આ તમામ સંબંધોમાં વીંટળાયેલી આપણી લાગણીઓ બારેમાસ લીલીછમ્મ રહે તે જ 'મા' પ્રત્યેની આપણી નૈતિક ફરજ!

- nehalgadhavi101@gmail.com